

การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรวิจัยศึกษา
ในระดับประถมศึกษา

นายเชนก ศิลปนิพนธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำทูลหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974 - 568 - 546 - 1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014252

1 1029935x

DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR EVALUATING MORAL EDUCATION
CURRICULUM AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL

Mr. Anake Silpanilmalaya

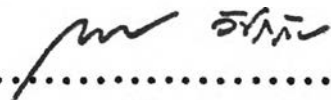
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Educational Curriculum and Instructional Program
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISEN 974 - 568 - 546 - 1

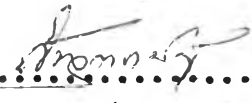
ตัวชอวิทยานิพนธ์ การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา
โดย นายเอนก ศิลปินมามอย
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สังก อุทรานันท์
 ศาสตราจารย์ สมณ อมรวิวัฒน์

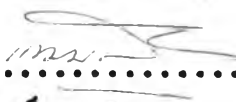
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต

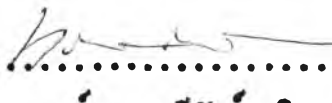

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ดาวร วัชรภักย์)

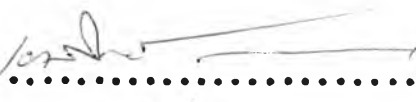
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพียรชอบ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สังก อุทรานันท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชนมณี)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิทยานนท์)

.....กรรมการ
(คร. เอกวิทย์ ณ ถาง)

พิมพ์ตีพิมพ์บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ชื่อในกรอบสี่เหลี่ยมที่เขียนมาเล่มเดียว

เอนก ศิลปนิลมาลย์ : การพัฒนา เกณฑ์ประ เเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา
(DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR EVALUATING MORAL EDUCATION CURRICU-
LUM AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. สัจจ
อุทรานันท์ , ศ.สุมน อมรวิวัฒน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา เกณฑ์ประ เเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา และ
เพื่อประเมินหลักสูตรจริยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาเกณฑ์ประ เเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยใช้เทคนิคเคลฟาย
ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน แสดงความคิดเห็น 3 รอบต่อ เกณฑ์ประเมินที่แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่
(1) โครงสร้างของหลักสูตรซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ จุดประสงค์และเนื้อหาสาระและประสบการณ์
(2) โอกาสในการเรียนรู้ (3) สิ่งเร้า (4) สภาพการเรียนการสอน และ (5) การประเมินผล ปรากฏ
ว่า มีเกณฑ์ประเมินที่ผ่านการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 116 ข้อ เป็นประเด็นเกณฑ์หลัก 28 ข้อ และ
ประเด็น เกณฑ์ย่อย 88 ข้อ

2. การหาคุณภาพของ เกณฑ์ประ เเมินโดยการสอบถามความเป็นไปได้และความเหมาะสมจากกลุ่ม
ผู้บริหารและครูซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร ในเขตการศึกษา 11 และกรุงเทพมหานคร จำนวนตัวอย่างประชากร
102 คน ปรากฏว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติการใช้หลักสูตรมีความ เห็นสอดคล้องกันว่า เกณฑ์ประเมินที่พัฒนาขึ้นมีความ
เป็นไปได้และความเหมาะสมทุกข้อ การหาความตรงของ เกณฑ์ประเมินโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม ประเมิน
หลักสูตรจริยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยกลุ่มที่ 1 ใช้เกณฑ์ประเมินของ
ตนเอง ส่วนกลุ่มที่ 2 ใช้เกณฑ์ประ เเมินที่พัฒนาขึ้น ผลการประเมินพบว่าสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แสดง
ว่าเกณฑ์ประเมินมีความตรงตามสภาพ และการหาความเที่ยงของ เกณฑ์ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 22 คน
ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณโดย
ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.73

3. การนำเกณฑ์ประ เเมินที่พัฒนาไปประเมินหลักสูตรจริยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ผลการประเมินปรากฏว่า ทางด้านจุดประสงค์ เนื้อหา
สาระและประสบการณ์ โอกาสในการเรียนรู้และสิ่งเร้า ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดี ส่วนสภาพการเรียน
การสอนและการประเมินผลได้รับการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรดุขศึกษบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิติต ฟนค ดลนป
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กิ่งกาน

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ลงในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ANAKE SILPANILMALAYA : DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR EVALUATING MORAL EDUCATION CURRICULUM AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL. THESIS ADVISOR: ASSO.PROF.SA-NGAD UTRANAND, Ed.D. PROF.SUMON AMORNVIVAT,M.S. IN Ed.

The purposes of this study were primarily to develop criteria for evaluating moral education curriculum at the elementary education level and subsequently to evaluate the moral education curriculum in the Elementary School Curriculum, B.E. 2521.

The findings were concluded as follows :

1. Delphi Technique was used as the research methodology. Opinions of twenty-five experts were used to construct the evaluative criteria. These consisted of 5 categories : (1) Structure which consists of objectives and content, (2) learning opportunity, (3) Motivation, (4) Instructional events, and (5) Evaluation. There were 116 items which were the most reliable consensus of opinion of the group experts. The evaluative criteria were composed of 28 main items and 88 sub-items.

2. Feasibility and propriety of the evaluative criteria were accepted by 102 subjects composed of the supervisors, administrators, and teachers in Educational Region Eleven and Bangkok.

Moral education in the Elementary School Curriculum, B.E.2521 was evaluated by two group of experts. It was found that the results of the evaluation were the same and the evaluative criteria were valid. Finding from the calculation by using the α -coefficient formular, the reliability of the evaluative criteria was 0.73

3. The moral education in the Elementary School Curriculum,B.E.2521 was evaluated by 11 experts using the evaluative criteria oonstructed by the researcher. The study showed that objectives, content and experiences, learning opportunity, and motivation were at the good level, but the criteria of instructional events and evaluation were at the moderate.

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรคุรุศึกษบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อผู้สมัคร *อ. น. ก. น.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *อ. น. ก. น.*

กติกการรวมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงไปไต่คว้าความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.สังข์ อุทรานันท์ และ ศาสตราจารย์ สมณ อมรวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ
ของการวิจัยมาด้วยก็ตลอดแล้ว ท่านยังให้กำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะทำเนิ
การวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้ปฏิบัติภารกิจหลักผู้
ทุกท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณดวงจันทร์ เกียววิไล คุณคุณฉวี สัตถวารงค์
คุณเรวดี ปัญจโรทัย และ คุณธำรง รุทธิพิท ที่ได้เชื่อเพื่อเอกสารในการค้นคว้าและ
ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจาก
ทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ซึ่งสนับสนุนในกานกำลังใจแก่
ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

เอนก ศิลาภิสมานชัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
ปกคิกรรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญแผนภูมิ	ฒ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยศึกษา	9
ทฤษฎีจิตวิเคราะห์	10
ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับ	
จริยธรรม	11
ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ..	15
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

หลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย ..	19
ความหมายของจริยศึกษา จริยธรรม ชรรถจริยา และศีลธรรม	19
หลักสูตรจริยศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน	24
หลักสูตรจริยศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	36
ความเคลื่อนไหวของการปรับปรุงหลักสูตรจริยศึกษา พ.ศ.2521	52
เครื่องมือการประเมินเอกสารหลักสูตรที่ใช้อยู่ใน ประเทศไทย	53
การประเมินหลักสูตรโดยใช้แบบกรวจากำทอง ..	54
การประเมินผลหลักสูตรของเซลเลอร์ (Saylor) ..	55
เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรของ ACEID	57
การประเมินผลหลักสูตรตามแนวของ ดอริส กาว (Doris T. Gow)	59
การประเมินผลหลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุษของ	62
ระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)	64
ความหมาย	64
กระบวนการวิธีการของเทคนิค เดลฟาย	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย	69
	การพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา	71
	การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
	การสร้างประเด็นที่จะประเมิน	72
	การใช้เทคนิคเคลฟาย	73
	การหาความเป็นไปไ้ ความเหมาะสม ความตรงและความเที่ยง	
	ของ เกณฑ์ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา	78
	การดำเนินการ เพื่อหาความเป็นไปไ้และความ	
	เหมาะสมของ เกณฑ์ประเมินที่พัฒนา	80
	การวิเคราะห์หาความตรงของ เกณฑ์ประเมิน	84
	การวิเคราะห์หาความเที่ยงของ เกณฑ์ประเมิน	86
	การประเมินหลักสูตรจริยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา	
	พุทธศักราช 2521	87
	การประเมินหลักสูตรจริยศึกษา	87
	การประเมินผลการทดลองใช้เกณฑ์	90
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	92
	ผลการพัฒนาเกณฑ์ประเมินหลักสูตรจริยศึกษาในระดับ	
	ประถมศึกษา	92
	ผลการปรับปรุง เกณฑ์ประเมิน	106
	ผลการสอบถามความเป็นไปไ้และความเหมาะสมของ	
	เกณฑ์ประเมิน	108
	ผลการทดสอบความตรงของ เกณฑ์ประเมิน	158
	ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงของ เกณฑ์ประเมิน	159

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการประเมินหลักสูตรวิจัยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	161
ผลการศึกษาค้นคว้าเห็นชอบเกณฑ์ประเมิน	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ	181
สรุปผลการวิจัย	182
อภิปรายผล	187
ผลการพิจารณาเกณฑ์ประเมิน	187
ผลการหาคุณภาพของเกณฑ์ประเมิน	198
ผลการประเมินหลักสูตรวิจัยศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521	202
ข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำเกณฑ์ประเมินไปใช้	208
ขอเสนอแนะ	210
ขอเสนอแนะต่อการนำเกณฑ์ประเมินไปประเมิน หลักสูตรวิจัยศึกษา	210
ขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป	211
บรรณานุกรม	213
ภาคผนวก	226
ภาคผนวก ก.	227
ภาคผนวก ข.	234
ประวัติผู้เขียน	259

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	49
2	63
3	83
4	83
5	93
6.1	109
6.2	114
6.3	118
6.4	123
6.5	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
6.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของการประเมินผล	129
7.1	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของจุดประสงค์	134
7.2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของเนื้อหาสาระและประสบการณ์	138
7.3	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของโอกาสในการเรียนรู้	143
7.4	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของสิ่งเรา	148
7.5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของสภาพการเรียนรู้การสอน	151
7.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเกณฑ์ประเมินหลักสูตร จริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการโรงเรียนใน ส่วนของการประเมินผล	154

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
8.1 การเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้เกณฑ์ประเมินที่พัฒนา ขึ้นกับใช้เกณฑ์ประเมินของยูทรวงคุณวุฒิตอง	158
8.2 การเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของยูทรวงคุณวุฒิตอง 2 กลุ่ม โดยใช้ เกณฑ์ประเมินที่พัฒนาขึ้น	159
8.3 ความเที่ยงในแต่ละคานของเกณฑ์ประเมินหลักสูตรจรรยาวิชา ในระดับประถมศึกษา	160
9.1 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของจุดประสงค์	161
9.2 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของเนื้อหาสาระและประสบการณ์	165
9.3 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของโอกาสในการเรียนรู	168
9.4 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของสิ่งเร้า	171
9.5 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของสภาพการเรียนการสอน	173
9.6 ผลการประเมินหลักสูตรจรรยาวิชาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนของกาประเมินผล	175

สารบัญแนกมึ

แนกมึที่		หน้า
1	ันคองการัฒนาเภพพะเมินหลักรัจวิศึกษาใน ระดับประถมศึกษา	70
2	ันคองการรวบรวมข้อมูลโดยัเทคนิคเคสพาย	75
3	ันคองการหาความเป็นไปไค ความเหมาะสม ความตรง ของ เภพพะเมินหลักรัจวิศึกษาในระดัประถมศึกษา ..	79